

Osse bomen

Ruimte voor bomen
beperken van hinder en overlast
behoud van waardevol kapitaalgoed

*Wie prijst er ooit een mens die oude bomen velt
Er in dezelfde plaats geen nieuwe wederstelt?
Want hadden oudstijds toch onze ouders nooit geplant,
Wat zouden ons Neerland zijn als louter veen en zand.*

Jacob Cats (1577-1660)

Foto kapt: rode sierkers (particulier) en lindebomen in de Molenstraat Herpen.

Inhoud

Inleiding en aanleiding.....	4
Opbouw van deze notitie.....	8
Analyse bomenbestand Oss.....	9
Bomenvisie	12
Kwaliteit woon- en leefomgeving.....	12
Klimaat, milieu en gezondheid	12
Beeld.....	14
Structuur en ordening.....	14
Ecologie.....	14
Educatie.....	14
Recreatie	16
Economische waarde	16
Goed onderhoud verlengt de levensduur	16
Zorgvuldige belangenafweging.....	17
Verankering	18
Boomstructuurplan.....	18
Lijst "bijzondere bomen in Oss"	19
Richtlijnen bomen	20
Beheer- en uitvoeringsplannen	26
Regelgeving bescherming houtopstanden.....	28

Omgevingsvergunning en APV	28
Wet Natuurbescherming.....	29
Bestemmingsplannen.....	29

*Deze nota is opgesteld door de afdeling SLWE, in samenspraak met de afdelingen SRO en GIBOR.
September 2015/correctie april 2016*

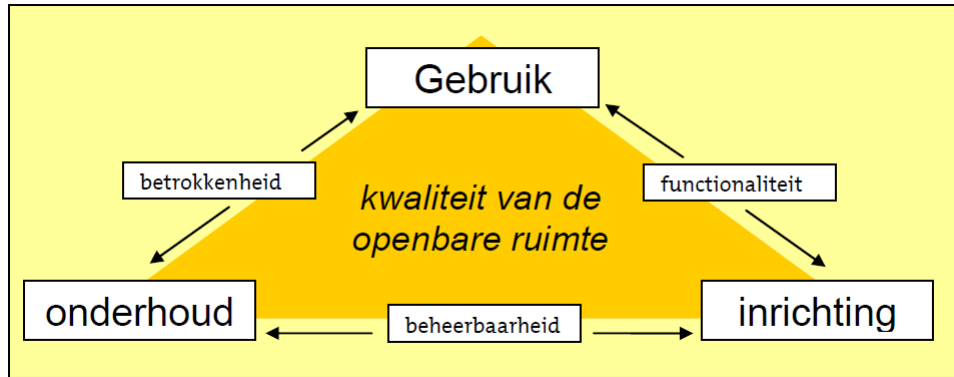
Inleiding en aanleiding

De gemeente Oss bezit een waardevolle groenstructuur met een gevarieerd bomenbestand. Boomstructuren en bomen vormen de ruggengraat van de groene openbare ruimte. Bomen zijn in hoge mate beeldbepalend. Dat geldt voor het buitengebied maar zeker ook voor de bebouwde gebieden van de stad en de dorpen.

Bomen bepalen als onderdeel van de openbare ruimte niet alleen het beeld en de sfeer. Ze zorgen voor een leefbare omgeving. Oude monumentale bomen zijn onderdeel van het cultuurhistorisch erfgoed. Bomen houden regenwater vast, bieden voedsel-, schuil- en nestgelegenheid aan vogels en insecten en geven met hun bladeren en bloesems kleur en geur. Grote bomen dragen bij aan een aangenaam microklimaat in de vorm van verkoeling en schaduw op hete zomerdagen en beschutting door het breken van de wind. Groen en bomen nodigen uit tot wandelen, fietsen en buiten spelen.

Inwoners waarderen bomen als ze de positieve waarden ervan inzien en er weinig hinder van ondervinden. Als bomen hinder of overlast veroorzaken kan waardering omslaan naar afkeuring. Inwoners vragen dan om maatregelen of verzoeken om bomen te verwijderen. Een goed beheer van de bomen in de openbare ruimte is gericht op de juiste boom op de juiste plek en het beperken van hinder en overlast maar bevat ook acties gericht op bewustwording over het nut van bomen.

Met de Visie openbare ruimte (2013) zijn belangrijke stappen gezet in een nieuwe benadering van de openbare ruimte. Meer sturing op samenhang tussen inrichting, gebruik en onderhoud verbetert de kwaliteit van de openbare ruimte en daarmee de kwaliteit van de leefomgeving. Met een goede kwaliteit van de openbare ruimte bedoelen we een juiste balans tussen gebruiks-, onderhouds- en inrichtingskwaliteit en een goede balans tussen betrokkenheid, functionaliteit en beheerbaarheid.

In een bebouwde omgeving hebben bomen het niet gemakkelijk. De ruimte zowel bovengronds als ondergronds is er schaars. Graafwerkzaamheden voor kabels en leidingen, bouwplannen en het toenemende verkeer beperken de leefruimte van bomen. Heldere richtlijnen en regels zijn nodig om ruimte te geven aan bomen en waar nodig bomen beter te beschermen.

Op grond van het Burgerlijk Wetboek heeft de gemeente als eigenaar van bomen in de openbare ruimte een zorgplicht. Dat betekent duidelijkheid over beheer en onderhoud en voldoende middelen om bomen goed te kunnen onderhouden en tijdig te kunnen vervangen.

Er zijn daarom ook verschillende aanleidingen om het bomenbeleid te actualiseren. Bomen zijn steeds vaker onderwerp van discussie. De samenvoegingen van Lith en Maasdonk met Oss vragen om een actueel inzicht en beleid over het gehele grondgebied. De opdracht om de Visie Openbare Ruimte uit te breiden met een visie over het buitengebied en de kernen betekent impliciet het opstellen van een boomstructuurplan. Het belang van bomen voor de gemeente maar ook de rol van bewoners in relatie tot behoud of verwijdering moeten op een juiste manier zijn geborgd. Bomen zijn van belang in relatie tot klimaat, milieu, biodiversiteit en leefbaarheid. Bij toenemende discussie over hinder en overlast van boomsituaties blijkt toetsing aan het huidige kader lastig. De actualiteit van boomziekten vraagt ook om een actuele visie en beleid. Behoud en versterking van de kwaliteit (sortiment, standplaats,

toekomstwaarde) maar ook de kwantiteit vraagt om een helder beleid. In het bomenbestand zien we ook een veroudering optreden. Dit vraagt om duidelijkheid en gericht beleid over de opties en budget voor tijdige vervanging. De relatie met te verwachten klimaatverandering speelt hierbij een belangrijke rol. Tot slot vraagt ook de regelgeving (APV) om enkele aanpassingen.

Deze notitie geeft op hoofdlijnen aan wat de visie is op ons bomenbestand, hoe het bomenbeleid van de gemeente Oss nu verankerd is en beter verankerd moet worden en waar de komende jaren ten aanzien van bomen aandacht voor nodig is. Deze notitie is een kapstoknota en procesplan. Het beschouwt bomen in het bredere perspectief en verbindt de verschillende producten die nodig zijn om het bomenbeleid te borgen logisch aan elkaar.

Deze notitie draagt daarmee bij aan:

- Behouden, versterken of waar nodig ontwikkelen van een duurzame bomenstructuur ten behoeve van gewenste functies.
- Het creëren van een duurzaam, veilig en vitaal gemeentelijk bomenbestand.
- Goed functioneren van bomen in de dynamiek van de openbare ruimte.
- Ruimte voor betrokkenheid van inwoners bij het maken van keuzes.
- Het beschermen van waardevolle en bijzondere bomen en houtopstanden.
- Het bieden van doelgerichte oplossingen met betrekking tot keuze van standplaats en soort, de aanplant, het beheer en het onderhoud van bomen.
- Het vergroten van kennis over nut en noodzaak van bomen.
- Het beperken van hinder en oplossen van overlast van bomen door tijdig en juist dagelijks en groot onderhoud(vervanging).
- Een bij de visie en beleidskeuzes passende regelgeving.

Bomen in bos- en natuurgebieden vallen buiten de reikwijdte van deze notitie evenals bomen op particuliere terreinen. De lijst bijzondere bomen benoemt ook de bijzondere bomen op particulier eigendom.

Leilinden (1860 en 1980) aan het Marktplaats in Lith

Opbouw van deze notitie

1. Analyse bomenbestand

In enkele afbeeldingen is een samenvattend overzicht van het bomenbestand van de gemeente Oss weergegeven uit de beschikbare informatie in de situatie 2015.

2. Bomenvisie

Dit hoofdstuk verwoordt het belang, de functies en de waarden van bomen en vormt daarmee de basis voor het te voeren bomenbeleid en -beheer.

3. Verankering

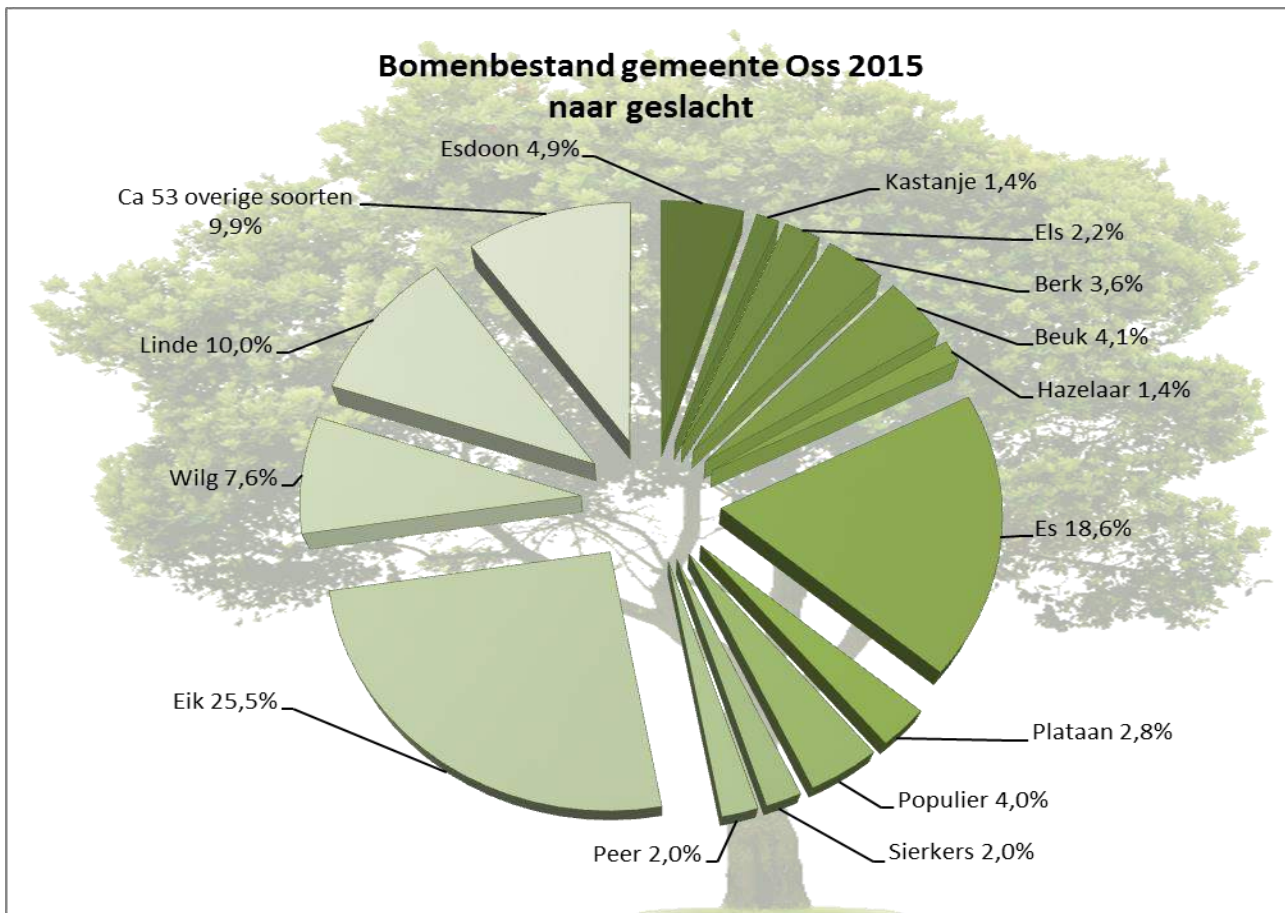
Dit hoofdstuk geeft een overzicht van producten met de uitwerking van de visie.

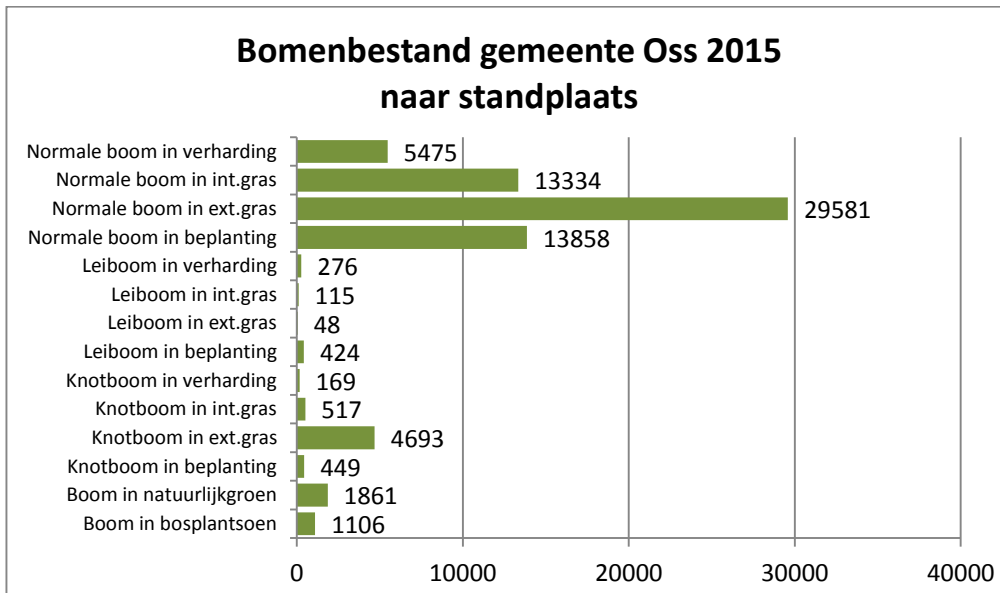
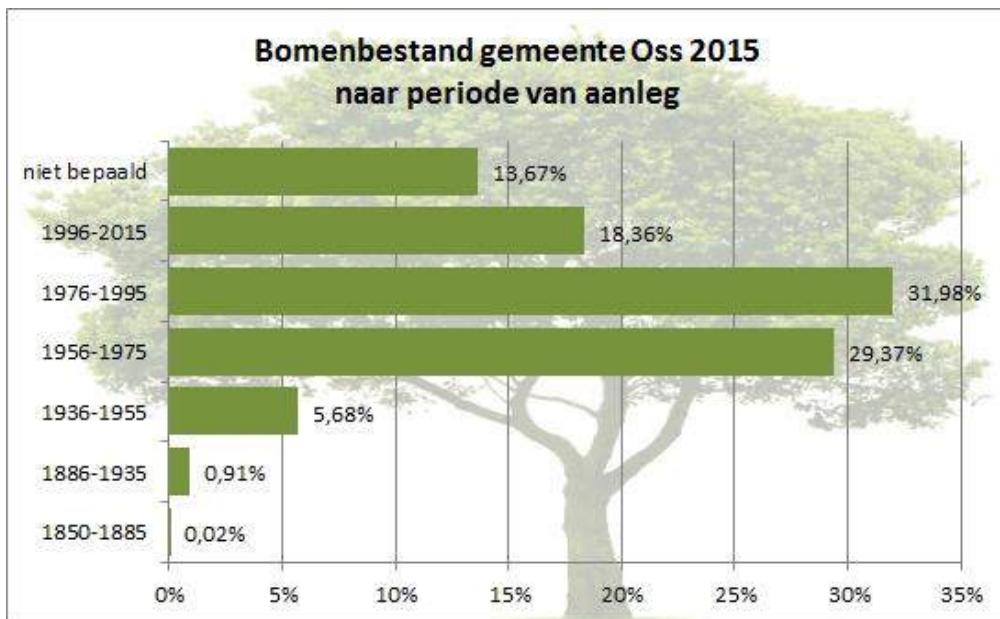
- In de Visie openbare ruimte (VOR 2013) is onder andere het gewenste boomstructuurbeeld als onderdeel van de groenstructuur voor de stad Oss en het dorp Berghem opgenomen. Met de uitbreiding in 2015 voor de overige dorpen en het buitengebied in een Boomstructuurplan ligt deze voor de gehele gemeente vast.
- "Bijzondere bomen in Oss (2012)" is een Lijst van te beschermen bomen en houtopstanden. In 2015 is deze lijst geactualiseerd.
- De ARGO (Algemene Randvoorwaarden Gemeente Oss) geldt als handleiding voor nieuwe (her)inrichtingsplannen. Daarin zijn onder andere randvoorwaarden voor aanplant en beheer en onderhoud van bomen opgenomen.
- Het beheerplan Groen geeft meer concreet aan welke maatregelen periodiek worden uitgevoerd en welke middelen daarvoor beschikbaar zijn. Het is de basis voor concreet onderhoud en vervanging.
- Nog te ontwikkelen aanvullende richtlijnen ten aanzien van soortkeuze bomen, boomziekten en -plagen, bomen en hinder, bomen en inwoners maken het compleet.

4. Regelgeving bescherming houtopstanden

Dit hoofdstuk gaat in op de omgevingsvergunning (kapvergunning) die nodig is voor bomen met een beschermingsstatus via de APV (Algemene Plaatselijke Verordening).

Analyse bomenbestand Oss

Samenvattend bomenbestand gebaseerd op gegevens beschikbaar in de geautomatiseerde bestanden per juni 2015.

Aantal bomen in de openbare ruimte (excl bossen en incl sportparken en begraafplaats) ca 71900. Dat is ca 0,8 boom per inwoner tegen landelijk gemiddeld ca 0,5 boom per inwoner.

Globaal 65% staat binnen een bebouwde kom, 35% staat buiten de bebouwde kom.

Globale indicatie conditie bomen op basis van visuele inspectie (VTA=Visual Tree Assessment): ca 85% veilig en ca 15% met een of ander gebrek (schade, ziekte, slechte conditie).

Indicatie vervangingswaarde ruim € 35.000.000 bij gemiddelde vervangingskosten van € 500 per boom (NB dit is een laag gemiddelde). Uitgaande van een gemiddelde levensduur van 60 jaar (spreiding 40 tot 80 jaar) betekent dit dan een gemiddelde jaarlijkse budgetbehoefte van ca € 600.000.

Aantal monumentale/waardevolle bomen in de situatie 2015 in de openbare ruimte ca 968 (totaal ca 1447 inclusief particuliere bomen en bakenbomen)

Gemiddelde leeftijd van het bomenbestand is 35 jaar (1980), of uitgaande van een te bereiken gemiddelde leeftijd van 60 jaar zijn de bomen gemiddeld volwassen.

Bomenvisie

Bomen staan niet op zichzelf maar vormen een noodzakelijk onderdeel van het woon- en leefmilieu en dragen in belangrijke mate bij aan een groene gemeente Oss. Boomstructuren dooraderen de gehele gemeente Oss en zijn verbonden met het landschap en de bebouwde omgeving. Het is van belang om bij aanplant de juiste keuze te maken en rekening te houden met de ontwikkeling van de boom en zijn omgeving.

Oss is een publiekgerichte gemeente. Zij probeert zo veel mogelijk haar inwoners te informeren, te betrekken en tevreden te stellen. Voldoende aandacht voor individuele belangen en minimale hinder zijn zo goed als mogelijk ingepast in een zorg voor het collectief belang van bomen en een efficiënt beheer en onderhoud. Het is vanuit verschillende maatschappelijke functies, doelen, belangen en waarden nodig om de zorg voor bomen, boomstructuren en houtopstanden voldoende veilig te stellen. Het klimaat en de verwachte veranderingen geeft daar een extra dimensie aan.

Kwaliteit woon- en leefomgeving

Een stad, dorpen, wijken en straten met bomen en boeiend en bloeiend groen worden over het algemeen beter gewaardeerd dan dorpen en wijken zonder groen. Groen en bomen dragen bij aan het welbevinden, de sfeer en het leef- en woongenot en hebben daarmee een belangrijke esthetische functie. De aanwezigheid van groen binnen een dorp of wijk verbetert niet alleen de kwaliteit van de leefomgeving van de mens maar ook zijn directe gemoedstoestand.

*Tien procent meer bomen komt overeen met 12 procent minder misdaad. Staan de bomen op het openbare domein, dan is het effect nog groter.**

Klimaat, milieu en gezondheid

Natuur en groen, maar bomen in het bijzonder, leiden tot een verbetering van het klimaat in de bebouwde omgeving. Het wordt onder andere minder warm en de luchtvochtigheid neemt toe. Straatbomen met grote kronen zijn een goede maatregel tegen het hitte eiland effect (de

opwarming van bebouwd gebied). Met de verwachte stijging van de temperatuur kunnen bomen in belangrijke mate bijdragen aan beperking van deze opwarming.

Schadelijke concentraties stikstofdioxide (NO₂) en ozon zijn lager in buurten met meer groen. De bladeren van bomen functioneren als luchtfilter en vangen fijnstof af. Bomen leggen koolstofdioxide (CO₂) vast en zetten het om in zuurstof. Bomen zijn als onderdeel van de groene infrastructuur belangrijk om het waterbergend vermogen van de bodem te behouden of te versterken.

LUCHTKWALITEIT	Wegfilteren van stof en luchtverontreiniging
MICROKLIMAAT	Beperking van temperatuur extremen (door schaduw en luwte) Bevochtiging van de lucht: koeler en aangener
WATERBEHEER	Waterberging en vermindering van afvoerpieken bij neerslag
ENERGIEBESPARING	Vermindering warmteverliezen (luwte) en noodzaak koeling
WAARDE ONROEREND GOED	Hoger in nabijheid groen
GEZONDHEID	Mogelijkheden voor ontspanning en beweging
BIODIVERSITEIT	Leefmogelijkheden voor vele organismen
BEPERKEN BROEIKASEFFECT	Vastlegging van CO ₂
LANDSCHAP	Afscherming van verkeer en industrie
ESTHETISCH	Verfraaiing van straat en wijk

Aanwezigheid van groen nodigt uit tot bewegen en bevordert daarmee de gezondheid.

*Eén boom heeft op een zonnige dag een koelvermogen van 20-30 kW, dat komt overeen met ongeveer 10 airco's. Volwassen bomen geven bovendien schaduw: onder een boom is het op een hete dag ongeveer 10 tot 15°C koeler.**

*Een boom van 50 cm dik kan per jaar ongeveer 500 gram fijnstof afvangen. Dit compenseert circa 7.500 jaarlijks gereden autokilometers.**

*10% groene boombedekking meer betekent 25 tot 40 mm meer verwerking van hemelwater.**

*Kinderen die opgroeien in een groene omgeving presteren beter. **

*Tien procent meer groen in de woonomgeving kan landelijk een besparing opleveren van 400 miljoen euro op de kosten van zorg en ziekteverzuim. **

Beeld

Groen en bomen in het bijzonder leveren een bijdrage aan een mooie woonomgeving. Zij dragen bij aan de kwaliteit van de architectonische vormgeving van de woonomgeving. Verschillende vormen, typen boombeplantingen en houtopstanden in de loop van de tijd bepalen en versterken het gebiedseigen karakter en de geschiedenis. Kortom het beeld, de identiteit of het imago van een wijk, dorp, of het landschap wordt in belangrijke mate bepaald door bomen.

Structuur en ordening

Naarmate een dorp of wijk groeit, is ordening steeds belangrijker om oriëntatie binnen een complexer gebied mogelijk te maken. Door structurerend groen in onder meer de vorm van bomen toe te passen neemt de 'leesbaarheid' van de bebouwde omgeving toe. Met leesbaarheid wordt het gemak bedoeld waarmee delen van een dorp of wijk herkend worden en inwoners en bezoekers zich kunnen oriënteren en veilig een weg kunnen vinden. Bomen zijn markante herkenningspunten op pleinen, in plantsoenen en straten.

*Een goed geplaatste boom met verkeersgeleidende functie verlaagt het risico op ongelukken met 10% **

Ecologie

Bomen spelen een wezenlijke rol binnen ecologische structuren. Bomen bieden onderdak aan veel organismen, van broedvogels en zoogdieren tot op bepaalde boomsoorten aangewezen insecten, mossen en paddenstoelen. Daarnaast creëren bomen met hun wortelstelsel en het blad, dat in de herfst van de bomen valt, specifieke bodemcondities voor de aanwezigheid van bijzondere kruidenvegetaties en insectenpopulaties. Ook fungeren (lijnvormige) bomenstructuren als geleidingsroutes voor bijvoorbeeld vleermuizen en vogels.

Educatie

Een aspect van bomen en ook van ander groen is, dat mensen al dan niet bewust kennismaken met natuurlijke processen. Door het uitlopen van de knoppen, het bloeien, het verkleuren en vallen van de

bladeren en de vorming van vruchten zijn de jaargetijden beleefbaar. Kinderen leren de natuur kennen en waarderen door op te groeien in een groene omgeving.

kinderen in een groenere omgeving spelen 15% meer buiten. Zij hebben daarmee een lagere kans op overgewicht.

*

Hollandse lindes in de Kleine Poelstraat te Demen

Recreatie

Groen en bomen bepalen in hoge mate het karakter en de sfeer van een landschap en de bebouwde omgeving. Het aangename groene karakter van de gemeente, een dorp of wijk nodigt uit tot verblijf, fietsen, wandelen, bewegen, spelen en recreëren en schept daarmee condities voor al of niet toevallige sociale ontmoetingen. Deze recreatieve functie heeft invloed op het welbevinden en de gezondheid van de bewoners.

Economische waarde

Plaatsen met een groen karakter, met uitnodigende entrees, groene woonwijken, statige lanen en parken, hebben een wervend effect op bedrijven, investeerders en individuen. De groenen ruimte draagt daarmee bij aan het woon- en vestigingsklimaat. Dit kan positieve invloed hebben op een gevarieerde bevolkingsopbouw, op bedrijfsomzet en werkgelegenheid. Bomen en het landschap hebben indirect een economisch rendement.

*Prijzen van woningen in een groene omgeving zijn 5 tot 15% meer waard. Een grote boom in de voortuin verhoogt de woningwaarde met 1%**

Goed onderhoud verlengt de levensduur

Bomen zijn een kostbaar kapitaalgoed. De juiste boom op de juiste plek en met zorgvuldig beheer en juist en tijdig onderhoud behouden we een gezond bomenbestand en beperken we hinder en overlast. Dat vraagt ook om voldoende budget voor het dagelijks onderhoud maar ook voldoende budget voor tijdige vervanging bij einde levensduur, ziekte en ten behoeve van versterking van een toekomstbestendig bomenbestand.

Door de diversiteit aan functies en het belang daarvan hechten we veel waarde aan duurzaam behoud van het bestaande bomenbestand en waar nodig aan een verdere ontwikkeling van het bomenbestand. We staan een toename van het areaal oudere en monumentale bomen voor maar ook een sterk, gezond en gevarieerd bomenbestand. Natuurlijk moeten al de functies die bomen vervullen worden gezien in een logische samenhang met elkaar en in de ruimere context van de omgeving.

Zorgvuldig beheer betekent ook dat er steeds een actueel en volledig beeld is van de kwantiteit en kwaliteit van het bomenbestand. Aantal, soort, standplaats, veiligheidstoestand, onderhoudstoestand en levensverwachting van de boom worden opgeslagen in een geautomatiseerd bestand.

Zorgvuldige belangenafweging

Bomen kunnen in sommige situaties of voor sommige inwoners ook tot hinder of overlast zijn of schade veroorzaken. Het is belangrijk dat bewoners bij nieuwe aanplant en onderhoud betrokken zijn en goed geïnformeerd worden. Het beheer is gericht op beperken en acceptatie van hinder en het zo veel mogelijk voorkomen van overlast en schade. Toch zullen er desondanks concrete verzoeken tot verwijdering komen. Er zal dan een zorgvuldige en objectieve afweging tussen boombelang en verwijderingsbelang worden gemaakt.

**diverse (inter)nationale onderzoeken over de functies en waarden van bomen gaan in op concrete en financiële voordelen van bomen.*

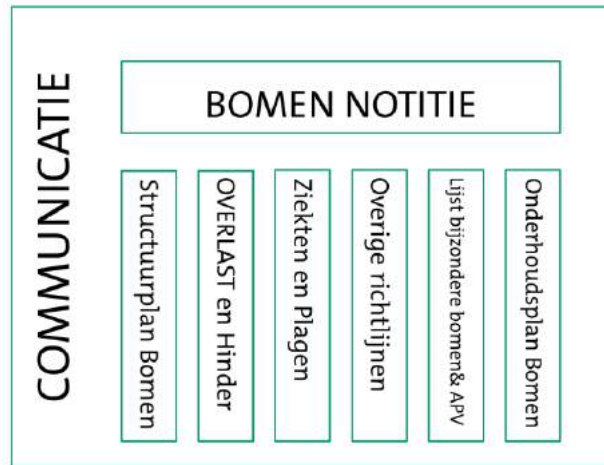
Wilgen en Els aan de gracht in Ravenstein met bomen

Verankering

Om de in het vorige hoofdstuk genoemde waarden, functies en belangen van bomen te vertalen en te verankeren hebben of ontwikkelen we de volgende producten.

- **Boomstructuurplan (bevoegdheid gemeenteraad)**
- **Lijst "Bijzondere bomen in Oss" (bevoegdheid college op grond van APV)**
- **Richtlijnen bomen (bevoegdheid college)**
- **Beheer- en uitvoeringsplannen (bevoegdheid college)**

Boomstructuurplan

Eind 2015/begin 2016 wordt een boomstructuurplan vastgesteld

Oss is een groene gemeente. Het groene karakter wordt in belangrijke mate door de bomen bepaald. Om het groene karakter te bewaken en tevens te versterken of te verbeteren is het vastleggen van de gewenste groen- en bomenstructuur belangrijk. Het doel hiervan is het veiligstellen en ontwikkelen van

de specifieke en gewenste kwaliteitskenmerken van de functie en aanwezigheid van groen en bomen als onderdeel van de totale openbare ruimte van de stad, de dorpen en het buitengebied.

In de Visie Openbare Ruimte (VOR 2013) is met de opname van boomstructuren ook een integrale- en langetermijnvisie op de functie en aanwezigheid van bomen in de openbare ruimte opgenomen.

In 2013 is door de gemeenteraad de visie voor de stad Oss en de kern Berghem vastgesteld. In 2015 wordt deze uitgebreid met de overige kernen en het buitengebied.

Boomstructuur staat naast ruimte in de overige gebieden om met bomen en andere groene elementen en in samenspraak met bewoners een aantrekkelijke woon- of leefomgeving te maken. De aanwezigheid van bomen vraagt om een zorgvuldig beheer van dit kapitaalgoed.

Lijst "bijzondere bomen in Oss"

Eind 2015 is de lijst bijzondere bomen in Oss geactualiseerd.

Naast waardevolle bomenstructuren, zijn binnen de gemeente Oss meerdere bijzonder waardevolle en monumentale bomen en houtopstanden aanwezig, die een belangrijke rol spelen in het landschappelijk beeld of het (straat)beeld binnen de bebouwde kom. Deze 'groene parels' vragen om extra bescherming. Zowel bomen in de openbare ruimte als bomen op particuliere terreinen komen op deze lijst voor die de gemeente sinds 1998 hanteert. Om de lijst actueel te houden wordt deze periodiek bijgesteld aan de hand van objectieve en meetbare kenmerken. Hiervoor zijn eenduidige toetsings- en beoordelingscriteria opgesteld (zie bomenlijst op www.oss.nl).

De lijst is gekoppeld aan de kapregelgeving in de APV (Algemene Plaatselijke Verordening). Voor deze bomen wordt alleen een vergunning voor het kappen verleend bij ziekte, gevaarlijke situaties of bij zwaarwegende maatschappelijke ontwikkelingen. Een kapvergunning gaat uit van een vergunning als aan voorwaarden wordt voldaan. Een overstap naar een ontheffingssysteem is voor een betere juridische bescherming gewenst. In beginsel wordt geen ontheffing verleend.

Op plaatsing van particuliere bomen op de lijst kan door eigenaren bezwaar worden aangetekend. Ook kunnen particulieren zelf verzoeken om plaatsing van eigen bomen op deze lijst. Een van de gevolgen

van plaatsing op de lijst is dat er een bijdrage van de gemeente voor het onderhoud van deze boom of bomen mogelijk is.

De lijst wordt actueel gehouden en om de 4 à 5 jaar of zoveel eerder als nodig vastgesteld door het College.

Richtlijnen bomen

Heldere richtlijnen dragen bij aan de zorg voor een duurzame en vitale bomenstructuur. Vooral binnen de bebouwde omgeving en langs wegen staan bomen onder druk door het toepassen van (boomonvriendelijke) verhardingen, verkeerslasten, slechte groeiplaatsen, zout strooien, ziekten en plagen, kabels en leidingen, infrastructurele-, bouw- en onderhoudswerkzaamheden rondom bomen. In het buitengebied staan bomen onder druk ten gevolge van grondbewerkingen.

Het is van belang om heldere richtlijnen te hebben in geval van boomziektes, gemelde hinder, overlast of schade. Maar ook aan de voorkant bij nieuwbouw en herinrichting moeten de juiste keuzes worden gemaakt om bomen toekomstbestendig in de omgeving in te passen. Richtlijnen ondersteunen consequent en transparant handelen.

De volgende richtlijnen worden uitgewerkt of geactualiseerd. Sommige richtlijnen zullen vanwege samenhang in combinatie worden opgesteld of geactualiseerd.

1. Richtlijn hinder en overlast van bomen

Eind 2015 is een richtlijn "Hinder en overlast" beschikbaar.

Er zijn verschillende verschijnselen die de aanwezigheid van bomen begeleiden en die oorzaak kunnen zijn van hinder of overlast. Bijvoorbeeld wortelopdruk, drup (honingdauw en/of roetdauw) door luisaantasting, schaduwwerking, allergie, blad- en vruchtval enzovoorts. Daarvoor is het handig om over een waarderingssysteem te beschikken dat aangeeft hoe op bepaalde vormen van hinder gereageerd dient te worden. Per type geeft een waardebeoordeling aan wanneer ervaren of gemelde hinder ook als overlast moet worden beschouwd waar actie op nodig is. Ook de inhoud van acties (preventief/curatief) kan hier uit volgen. Het verhelpen, verminderen en in de toekomst voorkoming

van dit soort klachten door praktische en duurzame oplossingen is uitgangspunt. Indien de hinder hiermee niet te verhelpen is dan is aangegeven welke vervolgstap mogelijk is, bijvoorbeeld met als doel om tot verwijdering van de boom over te gaan. (te ontwikkelen).

Jonge (1993) en oude Lindeboom (1898) in de Dorpstraat Macharen

2. Richtlijn boomziekten en –plagen

Eind 2015 is een richtlijn “Boomziekten en –plagen” beschikbaar.

De omgang met boomziekten en plagen in bomen die gevaar of grote hinder opleveren vraagt om een duidelijke procedure. Sortiment, klimaatverandering, insecten, straling, beschadigingen en slechte groeiplaatsen zijn belangrijke oorzaken van ziekten. Verondersteld wordt dat tot wel een vijfde van het bomenbestand een ziekte of plaag heeft. Bijvoorbeeld kastanjabloedingsziekte, eikenprocessierupsen, essentaksterfte, massaria, iepziekte enz. Daarnaast dient te worden vastgelegd hoe de daadwerkelijke bestrijding van de meest voorkomende ziekten en plagen wordt aangepakt. Vanzelfsprekend is beheer en onderhoud gericht op het voorkomen van ziekten en plagen en tijdig ingrijpen. (te ontwikkelen).

3. Richtlijnen met betrekking tot de aanplant van bomen

In 2016 wordt de richtlijn aanplant geactualiseerd.

Voorafgaand aan het aanplanten of vervangen van bomen moet een drietal zaken bekend te zijn. De eerste twee betreffen het inventariseren van de ondergrondse en bovengrondse condities (leidingen, nabijheid gevels, lantaarnpalen enz.) en de ruimte die voor een boom beschikbaar en gewenst is. Daarnaast is het van belang dat de kwaliteit van het plantmateriaal goed is en van begin af aan een goede start kan maken. Als onderdeel van het bomenbeleid wordt een protocol opgesteld met betrekking tot het aanplanten of vervangen van bomen in het openbare domein met een duurzaam resultaat (actualisering onderdeel Argo = Algemene Richtlijnen Gemeente Oss, zijnde technische en standaard eisen, voorwaarden en details voor ontwerp).

4. Richtlijn soortkeuze bomen

In 2016 wordt de richtlijn soortkeuze geactualiseerd.

Ten behoeve van de realisatie van een vitale en duurzame bomenstructuur moet een goede afweging plaatsvinden in de toepassing en variatie in boomsoorten -families en –geslachten. De keuze van de boomsoorten is afgestemd op de bodemgesteldheid, landschapstype, waterhuishouding en de gewenste functies. Ook zijn aspecten zoals de benodigde ondergrondse en bovengrondse ruimte, de gewenste bloeiwijze, bladkleur en boomgrootte, de vatbaarheid voor ziekten en plagen, de

levensduurverwachting van bomen, het belang voor biodiversiteit (verblijf, voedselvoorziening en overwinteren van dieren), mogelijke hinder (voorkomen is beter dan genezen) en niet gewenste boomsoorten (invasieve soorten verdringen inheemse soorten. Bv vogelkers, hemelboom) van belang bij toepassing of vervanging op specifieke plekken. Een sterk en gevarieerd bomenbestand vermindert overlast en ziekten, beperkt schades en beperkt daarmee op termijn ook de kosten.

Een te ontwikkelen richtlijn geeft handreiking voor het bepalen van best passende soorten en voorkomt dat achteraf verkeerde keuzes moeten worden hersteld. (te ontwikkelen, onderdeel Argo)

5. Richtlijn bouwen bij bomen

In 2016 wordt de richtlijn bouwen bij bomen geactualiseerd.

Bouwwerkzaamheden kunnen grote gevolgen hebben voor bomen die op een bouwplaats staan en behouden moeten blijven. Ditzelfde geldt ook voor werkzaamheden aan de infrastructuur. Bomen vragen ook buiten de bouwplaats of het werkterrein en langs de (tijdelijke) toegang tot of langs de rand van de bouwplaats of het werkterrein, bescherming. Maatregelen zijn nodig om te garanderen dat de bomen schadevrij en vitaal blijven. Ten behoeve van de bescherming van bomen worden voorschriften opgenomen in het (bouw)bestek. Handhaving hiervan is van belang. Mocht het ondanks dat nog fout gaan, dan is de schaderegeling en afhandeling vooraf helder vastgelegd.

(actualisering onderdeel Argo of aansluiten op handboek bomen 2014 NNI).

6. Richtlijn bomen en groen in nieuwbouwsituaties

In 2016 wordt overwogen of een normstelling groen nodig is.

Om het groene karakter van de gemeente voor de toekomst te behouden en te versterken is het van belang om bij nieuwbouwprojecten vanaf de beginfase rekening te houden met de aanwezigheid van te behouden bomen en de aanleg van openbaar groen met voldoende ruimte voor bomen. Overwogen wordt om normen op te stellen voor de toe te passen hoeveelheid groen en de kwaliteit van het groen en de daaruit volgende consequenties voor ruimtebeslag.

7. Richtlijn beheer van bomen

In 2016 wordt een nieuw beheerplan groen opgesteld.

Er wordt een kwalitatieve en kwantitatieve analyse van het bomenbestand toegevoegd.

Om te voorkomen dat het beheer en onderhoud van het bomenbestand op ad-hoc basis geschiedt en mogelijk hinder en gevaarlijke situaties kunnen ontstaan, verloopt het groenbeheer en groenonderhoud systematisch conform het groenbeheerplan. Het reguliere beheer is onderdeel van de zogenaamde zorgplicht. Dit houdt in, dat de gemeente als eigenaar van bomen verplicht is haar bomenbestand te onderhouden. Goed beheer betekent een goed inzicht in kwantiteit en kwaliteit van het bomenbestand. Aan het beheerplan wordt een analyse van het bomenbestand toegevoegd. In het beheerplan wordt ook aangegeven hoe om te gaan met klachten en meldingen over hinder en overlast (actualisering beheerplan).

8. Richtlijn bomen en inwoners

In 2016 wordt deze richtlijn opgesteld.

Ook wordt een communicatiestrategie ontwikkeld en opgestart.

Bomen raken inwoners zowel positief als negatief. Maatregelen waarbij bomen zijn betrokken hebben daarom vaak een emotionele lading. Dat vraagt om goede informatie en communicatie.

Het gemeentebestuur en de gemeenteraad maken keuzes op het collectief maatschappelijk belang van bomen. Daarnaast is het van belang dat bewoners direct en via wijk- en dorpsraden maximaal ruimte hebben en betrokken zijn bij de keuzes in de eigen woonomgeving. Het voorkomen en oplossen van vooral hinder en overlast vraagt om een consistente gemeentelijke aanpak een nadrukkelijke uitvoeringszorg. Voorgaande producten en spelregels dragen daar in bij.

Een heldere communicatie en maximale betrokkenheid vergroten ook de kennis over boomwaarden en daarmee het draagvlak voor en acceptatie van bomen. Naast directe toepassing ontwikkelen we dit verder door (te ontwikkelen).

Beuk in Overlangel, was tot medio 2015 een van de oudste bomen in de gemeente Oss, aangeplant omstreeks 1850. Door een schimmelaantasting is de boom bezwiken.

Beheer- en uitvoeringsplannen

Structuurplan, bomenlijst en richtlijnen zijn belangrijke hulpmiddelen voor uitvoering van een gewenste en consequente zorg voor het bomenbestand. Uiteindelijk worden maatregelen via integrale afstemming (IUP) concreet in uitvoeringsplannen en uiteindelijk uitvoeringsmaatregelen.

In de fase van concrete planvorming is het van belang om zorg voor bomen goed te betrekken. Zeker bij herinrichting van bestaande situaties is het belangrijk om ook over de grenzen van het project te kijken, deskundigen op het gebied van landschap, ecologie en bomen te betrekken bij de planvorming en wensen en ideeën van bewoners te horen en te honoreren. Eenmaal in uitvoering is er geen weg terug of alleen tegen hoge kosten.

Sierkersen in de Pastoor Vissersstraat

Regelgeving bescherming houtopstanden

**In 2015/2016 worden wijzigingen voor APV voorgelegd
in combinatie met ontwikkeling van betreffende deelproducten.**

Omgevingsvergunning en APV

De rechtsbescherming van de bomen is vastgelegd in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV). In de huidige vorm (2015) is voor alle bomen die op de lijst bijzondere bomen staan en de gemeentelijke bomen (bomen in de openbare ruimte) boven een bepaalde diameter een omgevingsvergunning (kapvergunning) nodig.

Enkele aanpassingen zijn nodig om de regelgeving inhoudelijk en juridisch te verbeteren;

- Het is wenselijk om voor de lijst bijzondere bomen over te stappen op een ontheffingsstelsel. Dat geeft een betere bescherming van de bomen. Bij een ontheffingsstelsel is het uitgangspunt dat in beginsel geen ontheffing voor het kapverbod van waardevolle of monumentale bomen verleend wordt, tenzij sprake is van zwaarwegende verwijderingsbelangen.
- Boomstructuren uit de visie openbare ruimte kunnen een overeenkomstige beschermingsstatus hebben. Dit kan ook de lichtere vergunningsplicht zijn.
- Er spelen enkele juridische zaken in relatie tot bomen in openbaar gebied en eigendomsgrenzen die om aanpassing van de APV vragen.
- Het is wenselijk toepassing van eventueel op te leggen verplichting tot herplanten beter te verankeren.
- Omgang met ziekten en plagen die gevaar of grote hinder opleveren (noodkap) moet beter in de verordening verankerd worden.

Het belang van het behoud van bomen valt daarmee in drie categorieën uiteen, waarvan bomen en houtopstanden uit de eerste twee categorieën een specifieke beschermingsstatus hebben:

- **Waardevolle en monumentale bomen en houtopstanden:**
Dit zijn alle gemeentelijke en particuliere bomen en houtopstanden die conform de beoordelingscriteria op de lijst en kaart van bijzondere bomen in de gemeente Oss zijn geplaatst. Deze verdienen een maximale bescherming. Voor deze bomen en houtopstanden wordt in beginsel geen ontheffing verleend anders dan bij zeer hoge uitzondering en met een transparante belangenafweging.
- **Te behouden en/of te versterken boomstructuren:** Hieronder vallen alle overige structuurbomen in openbaar gebied die zijn opgenomen in het boomstructuurplan. Hiervoor zal nog een overweging moeten plaatsvinden of ontheffing of vergunning het best passende instrument is.
- **Ontheffingsvrije/vergunningsvrije bomen:** Dit zijn alle bomen die niet tot de hierboven genoemde categorieën behoren. Goed beheer met als doel duurzame instandhouding met minimale hinder of overlast is hier het uitgangspunt. Wanneer verwijdering aan de orde is zal hiervoor geen kapvergunning nodig zijn.

Wet Natuurbescherming

De Wet natuurbescherming (vervanging Boswet) beoogt het Nederlandse bosareaal en de houtopstanden in stand te houden. In het kader van deze wet is vooral het herplanten van bomen van belang. Deze regeling zondert bepaalde categorieën bomen uit en geldt alleen buiten de bebouwde kom. De gemeentelijke kapregelgeving moet hierop zijn afgestemd. De uitzondering met name wilgen en populieren langs landbouwgronden en (water)wegen, bomen van bosbouwondernemingen, fruitbomen en windschermen langs boomgaarden.

Bestemmingsplannen

In een bestemmingsplan kunnen regelingen worden getroffen ter bescherming van bomen als dit planologisch of uit stedenbouwkundig oogpunt gewenst is. In de ontwikkeling van globale Bestemmingsplannen past dit echter niet. Een bestemmingsplan bestrijkt ook slechts een deel van het grondgebied.

Grote bomen in het Jan Cunepark

